

HÁROM KONFERENCIA PLUSZ EGY

Az új év első két hónapja három (plusz egy) konferenciával figyelmeztetett, hogy a téli ünnepek után tempó- és szemléletváltásra, cselekvési stratégiák és programok kidolgozására kell vállalkoznunk. A tanácskozások közvetlenül vagy közvetve érintették a határon túli magyar művelődést – közművelődést is, de mindegyiken többről volt szó ennél. A magyar társadalomban, gazdaságban, politikában, művelődéspolitikában zajló egyes folyamatok jelenlegi stádiumában megfogalmazható, követendő értékekről, a hiányokról, az előrelépés külső és belső akadályairól.

Kötődések és kihívások címmel rendezte meg a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Közművelődési és Idegenforgalmi Intézet a **Diálogo**sok elnevezésű konferenciafolyam 2007. évi, ezúttal már a 10. rendezvényét. Hagyományaikhoz híven a téma a legaktuálisabbak, legégetőbbek közül került a nagy létszámú tanácskozás elé. A január 11-12-ére megszervezett konferencia abban is a korábbiak nyomdokán haladt, hogy idén ismét egy másik megyei település adott neki otthont. Ezúttal Tiszaújvárosban találkoztak a hármasszoros határ közelében élők: a Partium, Kárpátalja és Felvidék művelődésszervezői, illetve BAZ megyei partnereik. A haladás iránti elkötelezettség, a problémaközpontúság, a jó értelemben vett pragmatizmus, a mindig magas színvonalú szervezés érlelte meg a tanácskozás elfogadottságát. Ennek következménye, hogy a kormányzati szférából magas beosztású, felelős vezetők, szakemberek fogadták el az előadásra szóló felkéréseket. A Miniszterelnöki Hivatal szakállamtitkára, Gémesi Ferenc tartott tájékoztatót az átalakulóban levő, a határon kívül élő magyarságot érintő támogatási rendszerről, amely a rendszerváltozás óta most éli át az első radikális átszervezést. A Szülőföld Alapról szóló törvény módosításával megszűnt két nagy, a kultúrát is érintő állami támogatási forrás: az Illyés és az Apáczai Közalapítvány. Feladataik ellátása koncentráltan a Szülőföld Alaphoz kerül. Dr. Harsányi László, a kulturális támogatásokban a folyamatosságot képviselő Nemzeti Kulturális Alap elnöke az állam, a piac és a civil szféra alkotta támogatási rendszer működési lehetőségeit, viszonyát elemezte. A határon túlra irányuló állami mecenatúra legfontosabb feladatákként a határon túli magyar kulturális intézmények, szervezetek stabilitásának megteremtését jelölte meg. Fontos célkitűzésnek javasolta a szegregáltság megszüntetését, az együttműködések, közös produktumok létrejöttének szorgalmazását (így például: Pécs mint Európa kulturális fővárosa jelenítse meg a határon túli magyar kulturális értékeket is; A magyar reneszánsz éve legyen összmagyar teljesítmény stb.). A Nemzeti Civil Alap főosztályvezetője, Nemoda István az alap működéséről, az időszíves vált megújulásról beszélt. A civil szféra működésének legfőbb akadályai az átláthatatlan jogi környezet, a bürokratikus eljárási gyakorlat. Különös érdeklődés kísérte Vásárhelyi Szilárdnak, a VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Kht. programmenedzserének beszámolóját az Interreg program nyújtotta lehetőségekről.

A támogatói oldal mellett, a szakértői világ képviseletében megszólalt Bárdi Nándor kisebbségtörténész. Áttekintést adott az egyes regionális közösségekben zajló folyamatokról, a magyar intézményrendszerrel és a támogatási szerkezetről. A határon túli magyar intézményrendszer képviseletében Tóth Károly, a

somorjai Fórum Intézet igazgatója kapott felkérést, hogy számoljon be a szlovák – magyar kapcsolatok alakulásáról. A 10 éves, igazi sikertörténettel rendelkező intézet napjainkra számos kisebbségtörténeti, kisebbségpolitikai elemzést, kutatási jelentést tett le a tudomány és a politika asztalára. Románia európai uniós csatlakozásának várható és tervezhető hatásáról, veszélyekről és esélyekről tartott előadást dr. Kötő József nyugalmazott államtitkár, színháztörténész, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület elnöke.

Mint minden esztendőben, a három határon túli régió képviselői kulturális programajánlatukat ismertették a hallgatósággal. Az előadásokat program- és módszervásár egészítette ki.

A Magyar Kultúra Napja délvidéki megünneplésének kísérő rendezvénye volt január 18-án a szintén hagyományos **Kárpát-medencei magyar kulturális ernyőszervezetek fóruma**, melynek évről évre a Tisza menti Zenta ad otthont. (Az ünnepséget az azóta már lezajlott szerbiai választások miatt kellett előbbre hozni.) A tanácskozásnak két kiemelt témája: (itt is) a kormányzati támogatási rendszer átalakítása illetve a Kárpát-medencei magyar művelődési intézetek létrehozása, megerősítése, hálózatszerű működése, normatív finanszírozása. A tanácskozást bevezető előadásokat logikus láncra fűzték föl. Az elsőt dr. Törzsök Erika, a Miniszterelnöki Hivatal nemzetpolitikai főosztályának főigazgatója tartotta, a megújuló nemzetpolitika szemléletéről, irányairól, az európai uniós beágyazottság kínálta lehetőségek racionális felhasználásáról, a térségi stabilizációról, a magyar kisebbségek új szemléletű támogatásáról. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium átalakított szerkezetében a határon túli magyarság kulturális támogatásának ügye a tárca közművelődési főosztályára került. Nagyné Varga Melinda főosztályvezető a korszerű közművelődés-fejlesztésről, az új közművelődési tartalmakról és módszerekről, főosztálya stratégiájáról beszélt. Az általa vázolt elképzelés a magyar közművelődés intézményrendszerének egységét célozza meg. E szerint a szomszédos országokban élő magyar közösségek ún. ernyőszervezetei mellett a többségi és a magyar állam normatív finanszírozását élvező művelődési intézetek létesülnének, a már meglévő muravidéki illetve vajdasági működése pedig kiszámíthatóvá válna. Ezek az intézetek együttműködési hálózatban végeznék azt a koordinatív, módszertani, képzési stb. munkát, amely eddig javarészt a civil szférán nyugodott s ettől esetleges volt. E hálózat csomópontjában a budapesti Magyar Művelődési Intézet állna. Az intézet kínálta szakmai lehetőségekről, a hálózatszerű működéshez való hozzájárulásról szóló Borbáth Erika főigazgató előadása. Nem csak az intézeti tevékenység teljes vertikumát ismertette, hanem egy, a jövőbeni intézetekkel leginkább rokonítható magyarországi megyei közművelődési intézet regionális feladatrendszerét tárta a tanácskozók elé. Az előadások sorát itt is dr. Kötő József zárta, aki hitet tett egy erdélyi magyar művelődési intézet létrehozása mellett.

A régiók képviselőinek hozzászólásában erőteljesen megfogalmazódott az igény a minőségi közművelődés megteremtésére, a szakmaiság hiányának felszámolására, a képzésekre, az intézményesülésre, a professzionális feladatellátásra. Sajátos feladat a szövevényben végződő közművelődési feladatellátás, amelyhez szintén magas szakmaiságra, az anyanyelvű kultúrát tudatos és célzott eljárások-

kal fenntartó vagy rehabilitáló eszközrendszerre, képzett művelődésszervezőkre, anyagi biztonságra van szükség. A hálózatszerű működés csak szakmai kérdésekre vonatkozhat, hiszen egyebekben az egyes régiók erősen eltérnek egymástól.

Szerencsére a jövőbeni együttműködés több mint évtizedes munkára támaszkodik, hiszen a jelen levő civil szervezetek – kvázi intézetekként – a rendszerváltozás óta elláttak hasonló feladatokat (például a magyar kulturális kormányzattal való partnerkapcsolatban).

A harmadik tanácskozás Budapesten zajlott le február 6-7-én. Szervezője a Magyar Tudományos Akadémia négy kutatóintézete (világgazdasági, politikatudományi, szociológiai és etnikai-nemzeti kisebbségi). Témája **Az európai integráció következményei és hatása Magyarországon**. Az előadások száma meghaladta a harmincat, ezeknek még felsorolására sem vállalkozom. Csak a mindhárom konferenciát érintő gondolatokat, fölmutatott tényeket emelném ki. Az előadók a mezőgazdaságtudomány, az európai tudományok, a szociológia, a közigazgatás, a politikatudomány stb. berkeiből érkeztek. A sok színből összetevődő Magyarország-kép inkább cselekvésre, mint elégedettségre sarkallt. Stratégiaalkotó kedvünk növelésére, az állami, az üzleti és a civil szektor feladatainak jól körülhatárolható megfogalmazására, a régiók, a kistérségek és a települések jogi és pénzügyi megerősítésére, az innovatív szemlélet meggyöke-

retetésére, Magyarország markáns megfogalmazására az Unió keretein belül, a kínálózó lehetőségek felismerésére (és az azal való élni tudásra), a háttérismeretekre épülő felelős döntésekre, közös fogalomhasználatra – és mindenek fölött az egymás iránti bizalomra és együttműködésre. Magyarország az előttünk álló 2007-2013-as időszakban olyan európai forrásokhoz fog jutni, mint soha korábban és sokáig a későbbiekben sem. Bár nem túl nagy ehhez a mozgástér, mégis olyan befektetési lehetőségeknek kell tekinteni, amely a követő időszakokban is a fejlődés biztosítója lesz.

A negyedik konferenciát a Magyar Művelődési Intézet szervezte **Tudás – kreativitás – fejlesztés** címmel. Mivel a Szín – Közösségi Művelődés e lapszáma részletesen foglalkozik vele, csak kiemelek egy gondolatot, amelynek a közösségfejlesztőket, a művelődésszervezőket, a jobbító szándékú értelmiségieket közvetlen módon is tette kell készítenie, és rímél az ismertett három tanácskozás egyik legmarkánsabb mondanivalójára. Gondjaink fészke a bizalomra épülő együttműködés hiánya. Hovatovább a gazdaság fejlődését direkt módon akadályozó tényezővé válik, nyakát szegi a tőkebefektető szándékknak, a nemzeti közösséget megjelenítő politikai aktivitásnak és így tovább. Nem egy szűk szakma belügye már. Ám ettől felelősségünk terhe nem csökken.

Kálóczy Katalin

